

Canticum calamitatis maritimae (1997)

Ensemble :: Kokoonpano SSAATTBB + SBr soli
Duration :: Kesto 10 min
Publisher :: Kustantaja Sulasol S433
Text :: Teksti Nuntii Latini, Vulgata LA
Premiere :: Kantaesitys Pohjolan Ääni / Pasi Hyökki
Helsinki, Finland v.1998

This work is dedicated to the memory of those who lost their lives in the shipwreck of the *Estonia* on September 28, 1994. Although fragments of the Requiem text are quoted, the work is not really intended for liturgical use, but rather as a meditation involving three distinct elements: firstly, the individual aspect – the 'folk song' soprano solo that begins and ends the work (and that can, but does not have to be, interpreted as the keening or lament of a sailor's widow); secondly, the objective aspect – the 'precentor' intoning the bare facts of the event in newsreader style; and thirdly, the collective aspect – the extensive setting of the psalm text *Qui descendunt mare in navibus* ('They that go down to the sea in ships').

The opening and closing sound background, consisting of a text fragment repeated in prayer style, introduces an element of stylized realism. The musical material is almost exclusively based on the pentatonic 'folk song' and a symmetrical (octatonic) scale (1/2 - 1 - 1/2 - 1).

This work was written for the second European Composition Competition for Cathedral Choirs organized by the Conseil Régional de Picardie in 1997, and it received 3rd prize in the mixed choir category. It was partly written in parallel with *More Shakespeare Songs*, and these two works share some features.

Although it is not common (for me at least) to cite sources of inspiration, in planning this work I went through an uncommonly extensive 'reading list' that was of considerable help. I will therefore list the most important of these background works and leave it to others to determine to what extent, if any, they have influenced this work:
Incantatio maris aestuosi (Tormis); ***Solstice of Light*** (Maxwell Davies); ***A Sea Symphony*** (Vaughan Williams); ***Benedictio*** (Sisask); ***Die erste Elegie*** (Rautavaara); settings of the Orthodox ***All-Night Vigil*** (Rachmaninov, Rautavaara).

Tämä teos on omistettu *Estonian* haaksirikossa 28. syyskuuta 1994 menehtyneiden muistolle. Vaikka teoksessa on katkelmia sielunmessun tekstistä, sitä ei oikeastaan ole tarkoitettu liturgiseksi teokseksi vaan pikemminkin meditaatioksi, jossa on kolme erillistä osatekijää: ensiksikin yksilön näkökulma – sopraanosolistin 'kansanlaulu', jolla teos alkaa ja päättyy (se voi [mutta sen ei tarvitse] edustaa merimiehen lesken valitusta); toiseksi objektiivinen näkökulma – 'esilaulaja', joka resitoi tosiasiatietoja objektiiviseen uutistenlukijatyyliin; ja kolmanneksi kollektiivinen näkökulma – laaja jakso psalmitekstiin *Qui descendunt mare in navibus* ('Ne jotka laskevat merelle laivoissa'; 1992 raamatunsuomennoksessa 'Jotkut heistä nousivat laivoihin').

Alun ja lopun äänitausta, joka koostuu rukouksen tapaan toistetusta tekstinpätkästä, on tyyllitellyn realistinen elementti. Musiikillinen materiaali perustuu lähes yksinomaan pentatoniseen 'kansanlaulu'-aiheeseen sekä symmetriseen asteikkoon (1/2 - 1 - 1/2 - 1).

Teos syntyi Picardien maakuntaneuvoston (Conseil Régional de Picardie) vuonna 1997 toista kertaa järjestämään sävellyskilpailuun eurooppalaisille katedraalikuoroille ja sai 3. palkinnon sekakuorosarjassa. Kirjoitin sitä osin rinnakkain *More Shakespeare Songs* -teokseni kanssa, ja näillä kahdella onkin tiettyjä yhteisiä piirteitä.

Vaikka ei ole tavallista (ainakaan minulle) mainita innoituksen lähteitä nimeltä, niin tätä teosta suunnitellessani kävin läpi epätavallisen laajan 'lähdeluettelon', josta oli huomattavasti apua. Niinpä luettelen tässä tärkeimmät taustamateriaalina käyttämäni teokset ja jätän muiden huoleksi selvittää missä määrin jos lainkaan ne ovat vaikuttaneet tähän teokseen: ***Incantatio maris aestuosi*** (Tormis); ***Solstice of Light*** (Maxwell Davies); ***A Sea Symphony*** (Vaughan Williams); ***Benedictio*** (Sisask); ***Die erste Elegie*** (Rautavaara); ortodoksinen ***Vigilia*** (Rahmaninov, Rautavaara).

Since I have already been asked this several times before this work even went into print, I will here state for the record that the 'folk song' theme is not a genuine folk song. It is intended to sound like a generic (and hence unidentifiable) Western pentatonic folk tune that could be from any country, albeit more probably from the north than from the south. The tune is in fact a highly corrupted version of **Nearer, my God, to thee**, the hymn tune traditionally (though falsely) held to be the last tune played by the band of the Titanic.

© 1999 by Jaakko Mäntyjärvi
This text may be quoted in programme notes or similar contexts provided the source is credited.

jmweb_ccm.pdf

02.vi.11
rev. 26.v.12

Koska minulta on kysytty tätä useamman kerran jo ennen kuin nuotti edes meni painoon, niin totean tässä kirjallisesti, että 'kansanlaulu'-teema ei ole aito kansanlaulu. Sen on tarkoitus kuulostaa yleispätevältä (ja niin ollen tunnistamattomalta) länsimaiselta pentatoniselta kansanlaululta, joka voisi olla kotoisin mistä maasta tahansa, joskin todennäköisemmin pohjoisesta kuin etelästä. Itse asiassa sävelmä on pahoinpidelty versio virrestä **Sua kohti, Herrani**, jota perinteisesti (mutta virheellisesti) pidetään viimeisenä sävelmänä, jonka Titanicin orkesteri soitti.

© 1999 Jaakko Mäntyjärvi
Tekstiä saa lainata käsiohjelmaa tai vastaavaa käyttöä varten kunhan lähde mainitaan.

Canticum Calamitatis Maritimae

In memoriam naufragii Estoniae 28.ix.1994

Jaakko Mäntyjärvi (1997)

Andante, rubato ♩ = c. 54

① c. 5" ② c. 5" ③ **S solo** *p*

S1+2: *S+A: sempre parlando e individualmente* *quasi niente, cresc. al p*

S1: la an - nal - laan - naa la na laa la an - nal - laan - naa

S2: ; Lux aeterna luceat eis, Domine, et lux perpetua luceat eis. ;
quasi niente, cresc. al p

A1: ; Lux aeterna luceat eis, Domine, et lux perpetua luceat eis. ;
quasi niente, cresc. al p

A2: ; Lux aeterna luceat eis, Domine, et lux perpetua luceat eis. ;

T1: *pp* *espirazione*

T2: *pp* *espirazione*

B1: *pp* *espirazione*

B2: *pp* *espirazione*

④

la-an - naal-la an - naa la an-naa la an-naa la a laan - naa

p

(mm) Do - mi - ne

p

(mm) Do - mi - ne

6

S1 *mp*

S2 *mp*

qui de - scen - dunt ma - re ma - re in

qui de - scen - dunt ma - re ma - re in

ma - re in

ma - re in

cresc. *mp*

qui de - scen - dunt, qui de - scen - dunt ma - re,

qui de - - - scen - dunt, qui de - scen - - dunt,

cresc. *mp*

qui de - scen - dunt ma - re, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus,

qui de - scen - dunt ma - re, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus,

8

mp

na - vi - bus, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus, ma - re in

na - vi - bus, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus, ma - re in

na - vi - bus, ma - re, ma - re in

na - vi - bus, ma - re, ma - re in

mp

qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus,

qui de - - - scen - - - dunt, qui de - - - scen - dunt na - vi - bus,

mp

qui de - scen - dunt ma - re, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus,

qui de - scen - dunt ma - re, qui de - scen - dunt ma - re in na - vi - bus,